

prin urmare $s_1(\varphi) = \bigwedge_{a \in A} s_1[\overset{x}{a}](\psi) = \bigwedge_{a \in A} s_2[\overset{x}{a}](\psi) = s_2(\varphi)$.

Așadar mulțimea $\{\varphi \in \text{Form}(\mathcal{L}_\tau) \mid P(\varphi)\}$ este închisă la aplicarea cuantificatorului universal.

Prin urmare $\{\varphi \in \text{Form}(\mathcal{L}_\tau) \mid P(\varphi)\}$ include cea mai mică mulțime care include mulțimea formulelor atomice și este închisă la negație, implicație și cuantificatori universali, anume întreaga mulțime $\text{Form}(\mathcal{L}_\tau)$, așadar $\{\varphi \in \text{Form}(\mathcal{L}_\tau) \mid P(\varphi)\} = \text{Form}(\mathcal{L}_\tau)$, adică orice formulă $\varphi \in \text{Form}(\mathcal{L}_\tau)$ satisface proprietatea $P(\varphi)$: $s_1 \upharpoonright_{FV(\varphi)} = s_2 \upharpoonright_{FV(\varphi)} \Rightarrow s_1(\varphi) = s_2(\varphi)$.

Corolar (cum enunțurile nu au variabile libere (i.e. $FV(\varphi) = \emptyset$ pt. orice enunț φ), rezultă că, într-un enunț, toate interpretările au aceeași valoare)

Dacă φ este un enunț, atunci $s(\varphi)$ nu depinde de interpretarea $s : \text{Var} \rightarrow A$.

Demonstrație: Fie $s_1, s_2 : \text{Var} \rightarrow A$. Atunci, conform remarcii precedente, $s_1 \upharpoonright_{FV(\varphi)} = s_1 \upharpoonright_{\emptyset} = s_2 \upharpoonright_{\emptyset} = s_2 \upharpoonright_{FV(\varphi)}$, de unde, conform propoziției anterioare, rezultă că $s_1(\varphi) = s_2(\varphi)$.

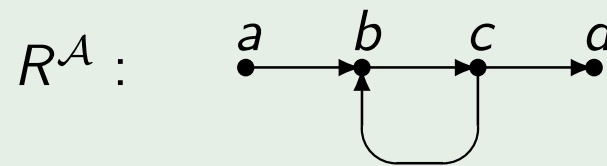
Notăție

Corolarul anterior ne permite să notăm, pentru orice enunț φ și orice interpretare $s : \text{Var} \rightarrow A$, pe $s(\varphi)$ cu $\|\varphi\|_A$ sau $\|\varphi\|$.

Exercițiu (renunțăm temporar la fixarea lui τ , $\mathcal{A}$ și s)

Fie signatura $\tau = (1; 2; \emptyset)$ și structura de ordinul I de această semnatură $\mathcal{A} = (A; f^{\mathcal{A}}; R^{\mathcal{A}}; \emptyset)$, unde $A = \{a, b, c, d\}$ este o mulțime cu 4 elemente, iar funcția $f^{\mathcal{A}} : A \rightarrow A$ și relația binară $R^{\mathcal{A}}$ pe A vor fi notate respectiv cu f și R , și sunt definite prin: $f(a) = b, f(b) = c, f(c) = d, f(d) = a$ și $R = \{(a, b), (b, c), (c, b), (c, d)\} \subset A^2$:

x	a	b	c	d
$f^{\mathcal{A}}(x)$	b	c	d	a

Să se calculeze valorile de adevăr ale enunțurilor: $\exists x (R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x))$ și $\exists x \forall y (R(y, f(f(x))) \vee R(f(x), y))$ în structura algebrică $\mathcal{A}$.

Rezolvare: Fixăm o interpretare arbitrară $s : Var \rightarrow A$. Conform definiției extinderii acesteia $s : Term(\mathcal{L}_{\tau}) \cup Form(\mathcal{L}_{\tau}) \rightarrow A \cup \mathcal{L}_2$, pentru orice termeni $t, u \in Term(\mathcal{L}_{\tau})$:

$$s(R(t, u)) = \begin{cases} 1, & \text{dacă } (s(t), s(u)) \in R^{\mathcal{A}}, \\ 0, & \text{dacă } (s(t), s(u)) \notin R^{\mathcal{A}}. \end{cases}$$

Așadar, notând ca mai sus, având în vedere că valoarea de adevăr a unui enunț într-o interpretare nu depinde de acea interpretare și observând că, de exemplu, $s(R(a^{ct}, f(b^{ct}))) = s(R(a^{ct}, f^{\mathcal{A}}(b)^{ct})) = s(R(a^{ct}, c^{ct}))$:

$$\|\exists x (R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x))\|_{\mathcal{A}} = \bigvee_{e \in A} s[e^x](R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x)) =$$

$$s[a^x](R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x)) \vee s[b^x](R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x)) \vee$$

$$\|\exists x (R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x))\| = \bigvee_{e \in A} s[e^x](R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x)) =$$

$$s[a^x](R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x)) \vee s[b^x](R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x)) \vee$$

$$s[c^x](R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x)) \vee s[d^x](R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x)) =$$

$$(s[a^x](R(x, f(x))) \wedge s[a^x](R(f(x), x))) \vee (s[b^x](R(x, f(x))) \wedge s[b^x](R(f(x), x))) \vee (s[c^x](R(x, f(x))) \wedge s[c^x](R(f(x), x))) \vee (s[d^x](R(x, f(x))) \wedge s[d^x](R(f(x), x))) =$$

$$(s(R(x, f(x)))[a^x] \wedge s(R(f(x), x))[a^x]) \vee (s(R(x, f(x)))[b^x] \wedge s(R(f(x), x))[b^x]) \vee (s(R(x, f(x)))[c^x] \wedge s(R(f(x), x))[c^x]) \vee (s(R(x, f(x)))[d^x] \wedge s(R(f(x), x))[d^x]) =$$

$$(s(R(a^{ct}, f(a^{ct})) \wedge s(R(f(a^{ct}), a^{ct}))) \vee (s(R(b^{ct}, f(b^{ct})) \wedge s(R(f(b^{ct}), b^{ct}))) \vee (s(R(c^{ct}, f(c^{ct})) \wedge s(R(f(c^{ct}), c^{ct}))) \vee (s(R(d^{ct}, f(d^{ct})) \wedge s(R(f(d^{ct}), d^{ct}))) =$$

$$(s(R(a^{ct}, b^{ct}) \wedge s(R(b^{ct}, a^{ct}))) \vee (s(R(b^{ct}, c^{ct}) \wedge s(R(c^{ct}, b^{ct}))) \vee (s(R(c^{ct}, d^{ct}) \wedge s(R(d^{ct}, c^{ct}))) \vee (s(R(d^{ct}, a^{ct}) \wedge s(R(a^{ct}, d^{ct}))) =$$

$$(s(R(a^{ct}, f^{\mathcal{A}}(a)^{ct}) \wedge s(R(f^{\mathcal{A}}(a)^{ct}, a^{ct}))) \vee (s(R(b^{ct}, f^{\mathcal{A}}(b)^{ct}) \wedge s(R(f^{\mathcal{A}}(b)^{ct}, b^{ct}))) \vee (s(R(c^{ct}, f^{\mathcal{A}}(c)^{ct}) \wedge s(R(f^{\mathcal{A}}(c)^{ct}, c^{ct}))) \vee (s(R(d^{ct}, f^{\mathcal{A}}(d)^{ct}) \wedge s(R(f^{\mathcal{A}}(d)^{ct}, d^{ct}))) =$$

$$(s(R(a^{ct}, b^{ct}) \wedge s(R(b^{ct}, a^{ct}))) \vee (s(R(b^{ct}, c^{ct}) \wedge s(R(c^{ct}, b^{ct}))) \vee (s(R(c^{ct}, d^{ct}) \wedge s(R(d^{ct}, c^{ct}))) \vee (s(R(d^{ct}, a^{ct}) \wedge s(R(a^{ct}, d^{ct}))) = 1, \text{ întrucât}$$

$$s(R(b^{ct}, c^{ct}) \wedge s(R(c^{ct}, b^{ct})) = 1 \wedge 1 = 1;$$

$$(s(R(a^{ct}, f^{\mathcal{A}}(a)^{ct}) \wedge s(R(f^{\mathcal{A}}(a)^{ct}, a^{ct}))) \vee (s(R(b^{ct}, f^{\mathcal{A}}(b)^{ct}) \wedge s(R(f^{\mathcal{A}}(b)^{ct}, b^{ct}))) \vee (s(R(c^{ct}, f^{\mathcal{A}}(c)^{ct}) \wedge s(R(f^{\mathcal{A}}(c)^{ct}, c^{ct}))) \vee (s(R(d^{ct}, f^{\mathcal{A}}(d)^{ct}) \wedge s(R(f^{\mathcal{A}}(d)^{ct}, d^{ct}))) =$$

$$(s(R(a^{ct}, b^{ct}) \wedge s(R(b^{ct}, a^{ct}))) \vee (s(R(b^{ct}, c^{ct}) \wedge s(R(c^{ct}, b^{ct}))) \vee (s(R(c^{ct}, d^{ct}) \wedge s(R(d^{ct}, c^{ct}))) \vee (s(R(d^{ct}, a^{ct}) \wedge s(R(a^{ct}, d^{ct}))) = 1, \text{ întrucât}$$

$$s(R(b^{ct}, c^{ct}) \wedge s(R(c^{ct}, b^{ct})) = 1 \wedge 1 = 1;$$

$$s(R(b^{ct}, c^{ct}) \wedge s(R(c^{ct}, b^{ct})) = 1 \wedge 1 = 1;$$

$$s(R(b^{ct}, c^{ct}) \wedge s(R(c^{ct}, b^{ct})) = 1 \wedge 1 = 1;$$

pentru a doua formulă nu mai explicităm în etape, ca mai sus:

$$\|\exists x \forall y (R(y, f(f(x))) \vee R(f(x), y))\|_{\mathcal{A}} = \bigvee_{e \in A} \bigwedge_{g \in A} s[e^x][g^y]$$

$$\|(R(y, f(f(x))) \vee R(f(x), y)) = \bigvee_{e \in A} \bigwedge_{g \in A} s[e^x][g^y](R(y, f(f(x)))) \vee s[e^x][g^y]$$

$$\|(R(f(x), y)) = \bigvee_{e \in A} \bigwedge_{g \in A} s(R(y, f(f(x)))[e^x][g^y]) \vee s(R(f(x), y)[e^x][g^y]) =$$

$$\bigvee_{e \in A} \bigwedge_{g \in A} (s(R(g^{ct}, f(f(e^{ct})))) \vee s(R(f(e^{ct}), g^{ct}))) =$$

$$\left(\bigwedge_{g \in A} (s(R(g^{ct}, f(f(a^{ct})))) \vee s(R(f(a^{ct}), g^{ct}))) \right) \vee$$

$$\left(\bigwedge_{g \in A} (s(R(g^{ct}, f(f(b^{ct})))) \vee s(R(f(b^{ct}), g^{ct}))) \right) \vee$$

$$\left(\bigwedge_{g \in A} (s(R(g^{ct}, f(f(c^{ct})))) \vee s(R(f(c^{ct}), g^{ct}))) \right) \vee$$

$$\left(\bigwedge_{g \in A} (s(R(g^{ct}, f(f(d^{ct})))) \vee s(R(f(d^{ct}), g^{ct}))) \right) = 0 \vee 0 \vee 0 \vee 0 = 0, \text{ pentru că:}$$

$(a, c), (b, a) \notin R^A$, aşadar

$$s(R(a^{ct}, f(f(a^{ct})))) \vee s(R(f(a^{ct}), a^{ct})) = s(R(a^{ct}, c^{ct})) \vee s(R(b^{ct}, a^{ct})) = 0 \vee 0 = 0,$$

$$\text{deci } \bigwedge_{g \in A} (s(R(g^{ct}, f(f(a^{ct})))) \vee s(R(f(a^{ct}), g^{ct}))) = 0;$$

$(a, d), (c, a) \notin R^A$, aşadar

$$s(R(a^{ct}, f(f(b^{ct})))) \vee s(R(f(b^{ct}), a^{ct})) = s(R(a^{ct}, d^{ct})) \vee s(R(c^{ct}, a^{ct})) = 0 \vee 0 = 0,$$

$$\text{deci } \bigwedge_{g \in A} (s(R(g^{ct}, f(f(b^{ct})))) \vee s(R(f(b^{ct}), g^{ct}))) = 0;$$

$(a, a), (d, a) \notin R^A$, aşadar

$$s(R(a^{ct}, f(f(c^{ct})))) \vee s(R(f(c^{ct}), a^{ct})) = s(R(a^{ct}, a^{ct})) \vee s(R(d^{ct}, a^{ct})) = 0 \vee 0 = 0,$$

$$\text{deci } \bigwedge_{g \in A} (s(R(g^{ct}, f(f(c^{ct})))) \vee s(R(f(c^{ct}), g^{ct}))) = 0;$$

$$(d, b), (a, d) \notin R^A, \text{ aşadar } s(R(d^{ct}, f(f(d^{ct})))) \vee s(R(f(d^{ct}), d^{ct})) = s(R(d^{ct}, b^{ct})) \vee s(R(a^{ct}, d^{ct})) = 0 \vee 0 = 0, \text{ deci}$$

$$\bigwedge_{g \in A} (s(R(g^{ct}, f(f(d^{ct})))) \vee s(R(f(d^{ct}), g^{ct}))) = 0.$$

Definiție

Pentru orice enunț φ , notăm:

$$\mathcal{A} \models \varphi \text{ ddacă } \|\varphi\|_{\mathcal{A}} = 1.$$

Redactare minimală permisă la examen

Pentru examen, în exercițiul anterior ar fi suficient să observați că:

- $\|\exists x (R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x))\|_{\mathcal{A}} = 1$ ddacă $\mathcal{A} \models \exists x (R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x))$ ddacă are loc: $(\exists u \in A), ((u, f^{\mathcal{A}}(u)) \in R^{\mathcal{A}} \text{ și } (f^{\mathcal{A}}(u), u) \in R^{\mathcal{A}})$, care este satisfăcută, întrucât, pentru $u = b$, avem $(u, f^{\mathcal{A}}(u)) = (b, f^{\mathcal{A}}(b)) = (b, c) \in R^{\mathcal{A}}$ și $(f^{\mathcal{A}}(u), u) = (c, b) \in R^{\mathcal{A}}$;
- $\|\exists x \forall y (R(y, f(f(x))) \vee R(f(x), y))\|_{\mathcal{A}} = 1$ ddacă $\mathcal{A} \models \exists x \forall y (R(y, f(f(x))) \vee R(f(x), y))$ ddacă are loc: $(\exists u \in A) (\forall v \in A) ((v, f^{\mathcal{A}}(f^{\mathcal{A}}(u))) \in R^{\mathcal{A}} \text{ sau } (f^{\mathcal{A}}(u), v) \in R^{\mathcal{A}})$, care nu e satisfăcută, după cum putem observa considerând fiecare valoare $u \in A = \{a, b, c, d\}$.

Spunem că $\mathcal{A}$ *satisface enunțul* φ sau φ *este adevărat în* $\mathcal{A}$ sau $\mathcal{A}$ *este model pentru* φ ddacă $\mathcal{A} \models \varphi$.

Pentru orice mulțime Γ de enunțuri, spunem că $\mathcal{A}$ *satisface* Γ sau că $\mathcal{A}$ *este model pentru* Γ ddacă $\mathcal{A} \models \gamma$ pentru orice $\gamma \in \Gamma$; notăm acest lucru cu $\mathcal{A} \models \Gamma$.

Exemplu

Cu notațiile din exercițiul anterior: $\mathcal{A} \models \exists x (R(x, f(x)) \wedge R(f(x), x))$ și $\mathcal{A} \not\models \exists x \forall y (R(y, f(f(x))) \vee R(f(x), y))$.

Exemplu (renunțăm temporar la fixarea lui τ și a lui $\mathcal{A}$)

Considerăm signatura $(2, 1; 2; 0)$, un simbol de operație binară f , unul de operație binară g , unul de relație binară R și unul de constantă c în limbajul de ordinul I de această signatură.

Fie $\mathcal{A} = (A, f^{\mathcal{A}}, g^{\mathcal{A}}, R^{\mathcal{A}}, c^{\mathcal{A}})$ o algebră de această signatură, astfel că: $f^{\mathcal{A}} : A^2 \rightarrow A$, $g^{\mathcal{A}} : A \rightarrow A$, $R^{\mathcal{A}} \subseteq A^2$ și $c^{\mathcal{A}} \in A$. Fie $x, y, z \in Var$.

Atunci operația binară $f^{\mathcal{A}}$ pe A :

- este idempotentă ddacă $\mathcal{A} \models \forall x (f(x, x) = x)$,
- este comutativă ddacă $\mathcal{A} \models \forall x \forall y (f(x, y) = f(y, x))$,
- este asociativă ddacă $\mathcal{A} \models \forall x \forall y \forall z (f(x, f(y, z)) = f(f(x, y), z))$,
- are elementul neutru la stânga $c^{\mathcal{A}}$ ddacă $\mathcal{A} \models \forall x (f(c, x) = x)$,
- are elementul neutru la dreapta $c^{\mathcal{A}}$ ddacă $\mathcal{A} \models \forall x (f(x, c) = x)$,